

(ve de la revista "El Comunista" n°69)

Nosaltres ens prenem molt seriosament l'anàlisi de les situacions que travessem, però no perquè esperem elements sorpresa que justifiquin qualsevol improvisació. L'anàlisi de les situacions ens serveix per indicar en quin moment del desenvolupament previst ens trobem i quina actuació igualment prevista es tracta de desenvolupar.

Les normes tàctiques són les normes derivades del programa i la doctrina, però, com hem repetit reiteradament en aquest escrit i en tants altres, són normes que han de ser obligatòries pels militants i pels dirigents, sobretot i especialment per aquests últims. Aquesta és l'única garantia que en cada eventualitat el conjunt del Partit seguirà les ordres del centre: clares regles d'acció en l'execució de la qual es comprometen substancialment, i no només de paraula, tots els militants.

"El problema de la tàctica, molt més ampli que les respostes simplistes i sentimentalistes dels "infantils", ha de ser encara més ben il·luminat amb la contribució de tot el moviment comunista internacional, i de tota la seva experiència passada i recent. No s'està en contra de Marx i Lenin quan s'afirma que per la resolució d'aquest problema s'han de buscar regles d'acció, que no són vitals i fonamentals com els principis, però que han de ser obligatòries tant pels militants com pels òrgans dirigents del moviment, i que contempen les diferents possibilitats de desenvolupament de les situacions, per traçar amb tota la precisió possible el sentit en què haurà de moure's el partit quan aquestes presenten determinats aspectes.

L'examen i la comprensió de les situacions han de ser elements necessaris per adoptar les decisions tàctiques, però no quan puguin conduir, segons l'arbitrarietat dels dirigents, a "improvisacions" i "sorpreses", sinó en tant que indicaran al moviment que ha arribat l'hora d'una acció el més prevista en la mesura més gran possible. Del que es tracta és de preveure el que haurem de fer en les diferents hipòtesis possibles en el curs de les situacions objectives, i no de preveure les situacions, la qual cosa encara és menys possible amb seguretat. Negar la possibilitat de preveure les grans línies de la tàctica significa negar la tasca del partit i negar l'única garantia que podem donar que, en cada eventualitat, els seus militants i les masses respondran a les ordres del centre dirigent. En aquest sentit, el partit no és un exèrcit, ni tampoc un engranatge estatal, és a dir, un òrgan en el qual la part de l'autoritat jeràrquica és preponderant i la de l'adhesió voluntària, nul·la; és obvi que pel membre del partit queda sempre una via per no executar les ordres, contra la qual cosa no existeixen sancions materials: l'abandonament del partit mateix. La bona tàctica és aquella que, amb el desenvolupament de les situacions, quan el centre dirigent no té temps de consultar al partit, i menys encara a les masses, ella no provoca, en el si del partit mateix ni en el del proletariat, repercussions inesperades i que puguin anar en el sentit oposat a l'èxit de la campanya revolucionària. L'art de la tàctica revolucionària és el de preveure com reaccionarà el partit a les ordres i quines són les ordres que obtindran la bona reacció: aquest art només pot ser confiat a la utilització col·lectiva de les

experiències d'acció del passat, resumides en clares regles d'acció. En deixar l'execució de les mateixes als dirigents, els militants s'asseguren que aquests no traïran el seu mandat, i es comprometen substancialment, i no en aparença, a executar de manera fecunda i decidida les ordres del moviment. No dubtem a dir que, al ser el partit mateix una cosa perfectible i no perfecta, molt ha de ser sacrificat a la claredat, a la capacitat de persuasió de les normes tàctiques, tot i que això comporti certa esquematització. Quan les situacions destrueixin els esquemes tàctics preparats per nosaltres, res se solucionarà caient en l'oportunisme i en l'eclecticisme, sinó que s'haurà de fer un nou esforç per adequar la línia tàctica a les tasques del partit. No és només el bon partit el que dóna la bona tàctica, sinó que és la bona tàctica la que dóna el bon partit, i la bona tàctica ha de ser compresa i triada per tots en les seves línies fonamentals." (Tesis de Lyon, 1926).

Com hem vist en "El principi democràtic" (1922) i "Organització i disciplina comunista" (1924) aquesta elecció té un caràcter històric i en cap cas democràtic ni discrecional. És fonamental recordar sempre que el Partit formal és "una cosa perfectible i no perfecta", així com que no n'hi ha prou amb tenir les cartes aparentment en regla amb la doctrina i el programa, sinó que "és la bona tàctica la que dóna el bon partit".

Les Tesis de Lyon afronten també la qüestió de la disciplina i de les fraccions, que no és una altra que la del naixement i desenvolupament de divergències en el si dels partits comunistes formals. La cita anterior continuava de la següent manera: "Nosaltres neguem substancialment que, amb l'exigència d'un acatament pur i simple a un home, a un comitè, o a un únic partit de la Internacional i al seu tradicional aparell dirigent, sigui lícit sufocar l'esforç i el treball col·lectiu del partit per definir les normes de la tàctica." (Tesis de Lyon, 1926).

Aquesta era la manera en què es plantejava la qüestió de la tàctica i de la disciplina en el si de la III Internacional ja pràcticament degenerada: fos quin fos el posicionament, fos quina fos la contradicció amb el marxisme i amb l'anteriorment dit per la Internacional, haurien d'acatar-se pura i simplement les ordres de tal "company" o del Partit rus, pel mer fet d'haver estat company de Lenin o el partit de Lenin. Amb aquest procediment se sufocava la necessària delimitació de les normes tàctiques del moviment comunista en un camp històric de capitalisme desenvolupat (i no de doble revolució o de revolució antifeudal pendent com en el que s'havia desenvolupat l'experiència revolucionària russa) al mateix temps que s'instaurava una disciplina privada de qualsevol fonament orgànic, la disciplina per la disciplina, etiquetada enganyosament com a "bolxevització".

"5.- Disciplina i fraccions. Un altre aspecte de la consigna de la bolxevització és el de considerar, com garantia segura de l'eficiència del partit una completa centralització disciplinària i la severa prohibició del fraccionisme.

L'última instància per totes les qüestions controvertides és l'òrgan central internacional, en el qual s'atribueix -si bé no jeràrquicament, almenys políticament- una hegemonia al Partit Comunista Rus.

En realitat, aquesta garantia no existeix, i tot el plantejament del problema és inadequat. De fet, no s'ha evitat la recrudescència del fraccionisme a la Internacional, sinó que, per contra, se l'ha estimulat sota formes dissimulades i

hipòcrites. D'altra banda, des del punt de vista històric, la superació de les fraccions en el partit rus no ha **estat un mecanisme ni una recepta d'efectes màgics aplicada en el terreny estatutari, sinó que ha estat el resultat i l'expressió d'un feliç plantejament dels problemes de doctrina i d'acció política.**

Les sancions disciplinàries són un dels elements que garanteixen contra les degeneracions, però a condició que la seva aplicació quedi en els límits dels casos excepcionals, i no es torni la norma i gairebé l'ideal de funcionament del partit.

La solució no està en una exasperació en el buit de l'autoritarisme jeràrquic, a la qual li falta la investidura inicial, sigui perquè les experiències històriques russes, encara que grandioses, són incompletes, sigui perquè, de fet, en la vella guàrdia mateixa, custòdia de les tradicions bolxevics, sorgeixen desacords la solució dels quals no pot ser considerada a priori com la millor. De la mateixa manera, tampoc ho està en una aplicació sistemàtica dels principis de la democràcia formal, que en el marxisme no té un altre lloc que el d'una pràctica organitzativa que pot ser còmoda.

Els partits comunistes han de realitzar un centralisme orgànic que, amb el màxim compatible de consulta de la base, asseguri l'eliminació espontània de tot reagrupament que tendeixi a diferenciar-se. Això no s'obté amb prescripcions jeràrquiques formals i mecàniques; sinó, tal com diu Lenin, amb la justa política revolucionària.

Un aspecte fonamental de l'evolució del partit no és la repressió del fraccionisme, sinó la prevenció d'aquest.

És absurd i estèril, i a més molt perillós, pretendre que el partit i la Internacional estiguin assegurats misteriosament contra tota recaiguda o tendència a la recaiguda en l'oportunisme. Aquests efectes poden dependre tant de canvis de la situació com del joc dels remanents de les tradicions socialdemòcrates. En la resolució dels nostres problemes s'ha d'admetre, llavors, que tota diferència d'opinió, que no pugui reduir-se a casos de consciència o derrotisme personal, pot desenvolupar-se útilment per preservar de greus perills el partit i el proletariat en general.

Si aquests perills s'accentuessin, la diferenciació assumiria inevitablement, encara que útilment, la forma del fraccionisme; això podria conduir a escissions, però no per l'infantil motiu d'una falta d'energia repressiva per part dels dirigents, sinó només en el cas que es verifiqués la maleïda hipòtesi del fracàs del partit i del seu sotmetiment a influències contrarevolucionàries.

Un exemple del fals mètode es reconeix en les solucions artificioses de la situació del partit alemany després de la crisi oportunista de 1923. Sense arribar, d'altra banda, a eliminar el fraccionisme, s'ha obstaculitzat així, a les files d'un proletariat tan avançat com l'alemany, la determinació espontània de la justa reacció classista i revolucionària contra la degeneració del partit.

El perill de la influència burgesa sobre el partit de classe no es presenta històricament a través de l'organització de fraccions, sinó, més aviat, a través d'una penetració astuta que agita una demagogia unitària i que opera com una dictadura des de dalt, immobilitzadora de les iniciatives de l'avantguarda proletària.

No s'aconsegueix individualitzar i eliminar tal factor derrotista plantejant la qüestió de la disciplina contra les temptatives de fracció, sinó aconseguint orientar el partit i el proletariat contra aquesta insídia en el moment en què pren l'aspecte no només d'una revisió doctrinal, sinó també d'una proposta positiva a favor d'una important maniobra política d'efectes anticlassistes.

Un dels aspectes negatius de l'anomenada bolxevització consisteix a substituir l'elaboració política completa i conscient en el si del partit, que correspon a un progrés efectiu cap al centralisme més compacte, per una agitació exterior i clamorosa de les fórmules mecàniques de la unitat per la unitat i de la disciplina per la disciplina.

Els resultats d'aquest mètode perjudiquen el partit i el proletariat, i endarrereixen l'assoliment del "veritable" partit comunista. Aquest mètode, aplicat en moltes seccions de la Internacional, és de per si un greu símptoma d'un oportunisme latent. En la situació actual, al Comintern no es delinea la constitució d'una oposició internacional d'esquerres; però, si continués el desenvolupament dels factors desfavorables mencionats, la formació d'una oposició tal serà, al mateix temps, una necessitat revolucionària i un reflex espontani de la situació." (Tesis de Lyon, 1926).

Com hem dit reiteradament ja, és absurd i perillós pretendre que el Partit (com llavors la Internacional) estigui immunitzat davant qualsevol recaiguda en l'oportunisme. I si aquest fenomen arribés a succeir, no se solucionaria el mateix ni amb una exasperació en el buit de l'autoritarisme jeràrquic ni amb l'aplicació de la democràcia formal. La qüestió és prevenir aquestes situacions, a través del correcte plantejament de la tàctica i de la màxima participació possible en cada moment del conjunt del Partit en el desenvolupament de la seva activitat, eliminant espontàniament del nostre interior qualsevol agrupació que tendeixi a diferenciar-se de la continuïtat de posicions i actuacions a través de les quals es desenvolupa el Partit en la seva granítica unitat de doctrina, programa i tàctica.

Hem de fer un incís i recordar, com va defensar el representant de l'Esquerra Comunista (llavors Fracció Comunista Abstencionista del PSI) en el II Congrés de la III Internacional, que: **"En les confrontacions o qüestionaments del programa no existeix disciplina. O s'accepta o no s'accepta; i en aquest últim cas es deixa el partit. El programa és una cosa comuna per tots, no és una proposta de la majoria dels companys."**

Nosaltres no podem admetre divergències en relació amb la doctrina, el programa i la tàctica del Partit històric. Qui no es troba conforme amb la continuïtat de doctrina-programa-tàctica del marxisme té la completa llibertat d'abandonar les nostres files o de no ingressar en elles, però a qui decideix incorporar-se a les mateixes no li està permès modificar res. Les qüestions es resolen precisament a la llum de l'estudi col·lectiu d'aquest patrimoni comú, de forma contínua en el marc del desenvolupament de l'activitat de Partit. Si les divergències no poguessin ser resoltes per aquest camí, significaria que es tracta de veritables qüestionaments del programa i llavors serien impotents per evitar la ruptura qualsevol procediment d'obediència de tall personal o el sotmetiment a la majoria numèrica.

La mal anomenada "bolxevització" amb la que es pretenia imposar una solució artificial i disciplinària a tots els problemes d'organització derivats de la improvisació tàctica i del progressiu abandonament dels principis i finalitats del moviment comunista per part de la III Internacional, també es manifesta en

l'organització dels partits en cèl·lules d'empresa. Amb aquest mètode s'impedia la funció unificadora i de superació de les limitacions corporatives que ha de tenir el Partit, però es facilitava enormement la labor gairebé carcerària de la degeneració en curs.

"4.- Qüestions organitzatives. (...) La consigna de l'organització dels partits sobre la base de les cèl·lules, llançada després del V Congrés, no aconsegueix el seu objectiu, que era el d'eliminar els defectes unànimement constatats en les seccions de la Internacional.

*Per la seva generalització, i sobretot amb la interpretació que li ha donat la Central italiana, aquesta consigna es presta a greus errors i a una desviació, tant del **postulat marxista segons el qual la revolució no és una qüestió de formes d'organització, com de la tesi leninista segons la qual una solució orgànica mai pot ser vàlida per tot temps i lloc.***

*Respecte els partits que actuen a l'època present i en els països burgesos amb un règim parlamentari estable, el tipus d'organització per cèl·lules resulta menys adequat que el de base territorial. D'altra banda, és un error teòric afirmar que el partit amb base territorial és un partit socialdemòcrata, en tant que el partit basat en cèl·lules és un veritable partit comunista. En la pràctica, el segon tipus permet desenvolupar menys fàcilment la **tasca unificadora del partit entre els grups proletaris de categoria i indústria**, tasca tant més important com més desfavorable és la situació i més reduïdes les possibilitats d'organització proletària. Diversos inconvenients pràctics acompanyen a l'organització per cèl·lules, considerada com base exclusiva del partit. En canvi, a la Rússia tsarista les coses es presentaven d'altra manera, per les diferents relacions existents entre la patronal industrial i l'Estat, mentre que el perill corporatiu era menys greu perquè la qüestió central del poder es plantejava de manera imminent.*

Al tenir en tots els seus nusos superiors una xarxa d'elements no obrers o exobrers que constitueixen l'aparell dels funcionaris, el sistema de les cèl·lules no augmenta la influència dels obrers en el partit. En relació amb els defectes del mètode de treball de la Internacional, la consigna de la bolxevització, en els aspectes organitzatius, correspon a una aplicació pedestre i inadequada de l'experiència russa, i tendeix ja en molts països a un sistema d'immobilització, encara que involuntària, de les iniciatives espontànies i de les energies proletàries i classistes, per part d'un aparell la selecció i funció del qual es desenvolupen amb criteris en gran part artificials.

Conservar en el partit l'organització de base territorial no significa renunciar a tenir òrgans del partit a les fàbriques: aquests han de ser grups comunistes lligats al partit i dirigits per aquest, i inserits en l'enquadrament sindical del partit. Aquest sistema resol molt millor el contacte amb les masses i manté menys visible l'organització fonamental del partit." (Tesis de Lyon, 1926).

Finalitzarem amb la caracterització de l'activitat del Partit, tal com està recollida de forma definitiva a les Tesis de Lyon:

"L'activitat del partit no pot ni ha de limitar-se només a la conservació de la puresa dels principis teòrics i de la puresa del complex organitzatiu, o bé només a l'assoliment a tot preu d'èxits immediats i de popularitat numèrica. Ella ha d'englobar sempre i en totes les situacions els tres punts següents:

a) la defensa i precisió, en relació amb els nous grups de fets que es presenten, dels postulats, programàtics fonamentals,

és a dir, de la consciència teòrica del moviment de la classe obrera;

b) l'assegurament de la continuïtat del complex organitzatiu del partit i de la seva eficiència, i la seva defensa contra les infeccions d'influències estranyes i oposades a l'interès revolucionari del proletariat;

c) la participació activa en totes les lluites de la classe obrera, inclús en les suscidades per interessos parcials i limitats, per encoratjar el seu desenvolupament, però aportant-los constantment el factor de l'enllaç amb els objectius revolucionaris finals i presentant les conquestes de la lluita de classe com a vies d'accés a les indispensables lluites futures, denunciant el perill d'acomodar-se amb les realitzacions parcials, considerades com punts d'arribada, i de sacrificar a aquestes les condicions de l'activitat i combativitat classista del proletariat, com ara l'autonomia i independència de la seva ideologia i de les seves organitzacions, en el primer rang de les quals està el partit." (Tesis de Lyon, 1926).

El Partit persevera en la continuació d'aquesta activitat com un mecanisme unitari, distribuint tasques i funcions entre els seus membres en funció de les seves possibilitats i aptituds, considerant a tots els seus adherents com a instruments o operadors d'una consciència i una voluntat col·lectives per la posada en acció d'una tàctica lligada a la doctrina i al programa que es desenvolupa dintre de límits ben determinats i coneguts pel conjunt de militants, cultivant una veritable centralització i unitat en la seva acció i organització. En l'execució d'aquesta activitat es realitzen reunions freqüents a cada secció territorial i també reunions generals i regionals, de caràcter internacional, que són d'estudi i d'organització, es garanteix la comunicació entre els diferents grups de companys per un major aprofitament col·lectiu de totes les aportacions, es duu a terme la clarificació i correcte enfocament dels esdeveniments i de la intervenció del Partit en els mateixos a través de l'estudi col·lectiu dels textos fonamentals, es porta endavant l'estudi del curs del capitalisme sobre la base de la teoria marxista demostrant la validesa del seu plantejament científic en els fets del desenvolupament econòmic, es prepara, tradueix i publica la revista del Partit a diferents llengües, així com es duu a terme la intervenció dels militants en les lluites de la classe obrera, traient les lliçons d'aquestes, fora del circ electoral i del xafardeig parlamentari. I això sense necessitat de fer cap pompós congrés amb discursos i tesis contraposades, després de les quals es doni curs a la festa enganyosa de la votació per escollir quin mosquit amb pretensions d'àguila serà el següent traïdor al comunisme.

En el següent número de la revista ens concentrarem en l'altra cara de la moneda que hem anat exposant aquí, és a dir, quin va ser el desenvolupament i manifestació del centralisme democràtic a l'interior de la IC en el seu procés de degeneració.

LLEGEIX, DÓNA SUPORT I DIFÓN LA PREMSA COMUNISTA "EL COMUNISTA"

Per correspondència (sense més dades):
Apartat 52076 - 28080 MADRID – ESPANYA
www.pcielcomunista.org pci@pcielcomunista.org